IDEKASSEN
Ro, trivsel og højere faglighed

Halloween

- gennem tiden

Danskhæfte til 5.-6. klasse

Historiske tekster, ordjagt, krydsord og grammatik

NAVN:

Al kopiering, analogt og digitalt, af dette materiale eller dele deraf er tilladt i henhold til undervisningsinstitutionens aftale med Copydan Tekst & Node. Kopiering, der går ud over begrænsningsreglerne i aftalen med Copydan Tekst & Node, kan alene finde sted efter forudgående aftale med licensgiver. Idekassen udvikler selv tekst og illustrationer til materialet samt fremstiller/køber billeder.

© Idekassen ApS

Halloween - kort fortalt

En tradition, der har rejst og ændret sig.

Halloween fejres den 31. oktober. Den fest, vi kender i dag, er blevet til gennem mange år og rummer skikke fra flere lande og tider.

NAVNET HALLOWEEN

Navnet kommer fra det engelske All Hallows' Eve. Det betyder aftenen før allehelgen. Med tiden blev det lange navn forkortet til Halloween.

TRADITIONEN REJSER

Halloween bliver ofte knyttet til den gamle højtid Samhain i Irland og Storbritannien. I 1800-tallet tog irske og skotske udvandrere fortællinger og skikke med til Nordamerika. Her blev lygter af roer mange steder erstattet af græskar.

HALLOWEEN I DANMARK

I Danmark er Halloween især blevet synlig gennem film, butikker, skoler og fritidsaktiviteter. Mange børn klæder sig ud, skærer græskar og går efter slik. Halloween er en fest, mens folkekirkens allehelgen er en dag, hvor man mindes mennesker, der er døde.

© Idekassen ApS

1. Halloween har en lang historie

Læs en fagtekst, og find svar med tekstbeviser.

OPGAVEN **Læs hele teksten. Besvar A-C. Find et tekststed, der støtter hvert svar.**

DET ØVER DU Du øver læseforståelse og at begrunde svar.

For mere end 2.000 år siden markerede keltiske samfund i dele af Irland og Storbritannien overgangen til vinter. Højtiden kaldes Samhain. Folk tændte bål, og mørket fik en vigtig plads i fortællingerne. Senere blev 1. november Allehelgensdag i den kristne kalender. Aftenen før blev på engelsk kaldt All Hallows' Eve. Navnet blev med tiden forkortet til Halloween. I 1800-tallet rejste mange irere og skotter til Nordamerika. De tog fortællinger og skikke med. I Irland havde nogle lavet lygter af roer. I Nordamerika var græskar lettere at få fat i, så græskarret blev den mest kendte lygte. I 1900-tallet blev udklædning og slikrunder udbredt i USA. Film, handel og medier hjalp senere traditionen videre til andre lande. Halloween i dag er derfor en blanding af skikke, der har ændret sig gennem lang tid.

A. Hvorfor blev græskar ofte brugt i Nordamerika?

B. Hvilke to historiske udviklinger ændrede Halloween?

C. Hvad betyder det, at nutidens Halloween er en blanding af skikke?

TEKST-TJEK **Kan du pege på et tekststed, der støtter hvert svar?**

© Idekassen ApS

2. Sæt historien i rækkefølge

Skab overblik over vigtige udviklinger.

OPGAVEN

Læs alle fem begivenheder. Skriv 1-5 fra den ældste til den nyeste.

DET ØVER DU Du øver kronologi og historisk overblik.

Skriv 1-5 i felterne. Nummer 1 skal være den ældste begivenhed.

Mange irere og skotter rejser til Nordamerika i 1800-tallet.

Halloween bliver mere synlig i mange lande gennem film, handel og medier.

Samhain markerer overgangen til vinter i keltiske samfund.

Udklædning og slikrunder bliver udbredt i USA i 1900-tallet.

All Hallows' Eve bliver forkortet til Halloween.

© Idekassen ApS

3. Ordjagt gennem tiden

Find historiske nøgleord i et bogstavgitter.

OPGAVEN **Find ni ord. Sæt ring om dem. Skriv én sætning med to af ordene.**

DET ØVER DU Du øver ordgenkendelse og fagligt ordforråd.

Find og sæt ring om de ni ord. Ordene kan stå vandret, lodret eller på skrå.

Å	A	L	L	E	H	E	L	G	E	N	C	M
B	S	S	Ø	Å	H	U	Q	E	S	R	Z	K
B	G	A	C	Z	K	U	Æ	B	Æ	A	E	E
R	J	R	Q	K	W	Y	U	C	M	W	P	L
L	E	P	Æ	O	Æ	C	O	S	X	M	W	T
I	R	T	D	S	N	H	K	Q	A	A	O	E
R	Y	W	I	E	K	D	T	L	Å	S	C	R
L	T	K	O	Ø	M	A	F	M	J	K	L	Y
A	Y	G	Æ	D	S	H	R	T	W	E	W	W
N	V	K	R	C	Y	J	Z	D	L	R	F	L
D	Q	Y	O	V	S	U	S	S	K	I	K	Æ
F	X	R	E	G	C	M	D	X	Ø	K	F	S
S	A	M	H	A	I	N	A	V	W	Å	F	Ø

ORD DU SKAL FINDE

- ☐ SAMHAIN
- ☐ KELTER
- ☐ ALLEHELGEN
- ☐ IRLAND
- ☐ ROE
- ☐ GRÆSKAR
- ☐ MASKE
- ☐ SKIK
- ☐ USA

Vælg to ord. Skriv en sætning, der viser, hvad de har med Halloween at gøre.

© Idekassen ApS

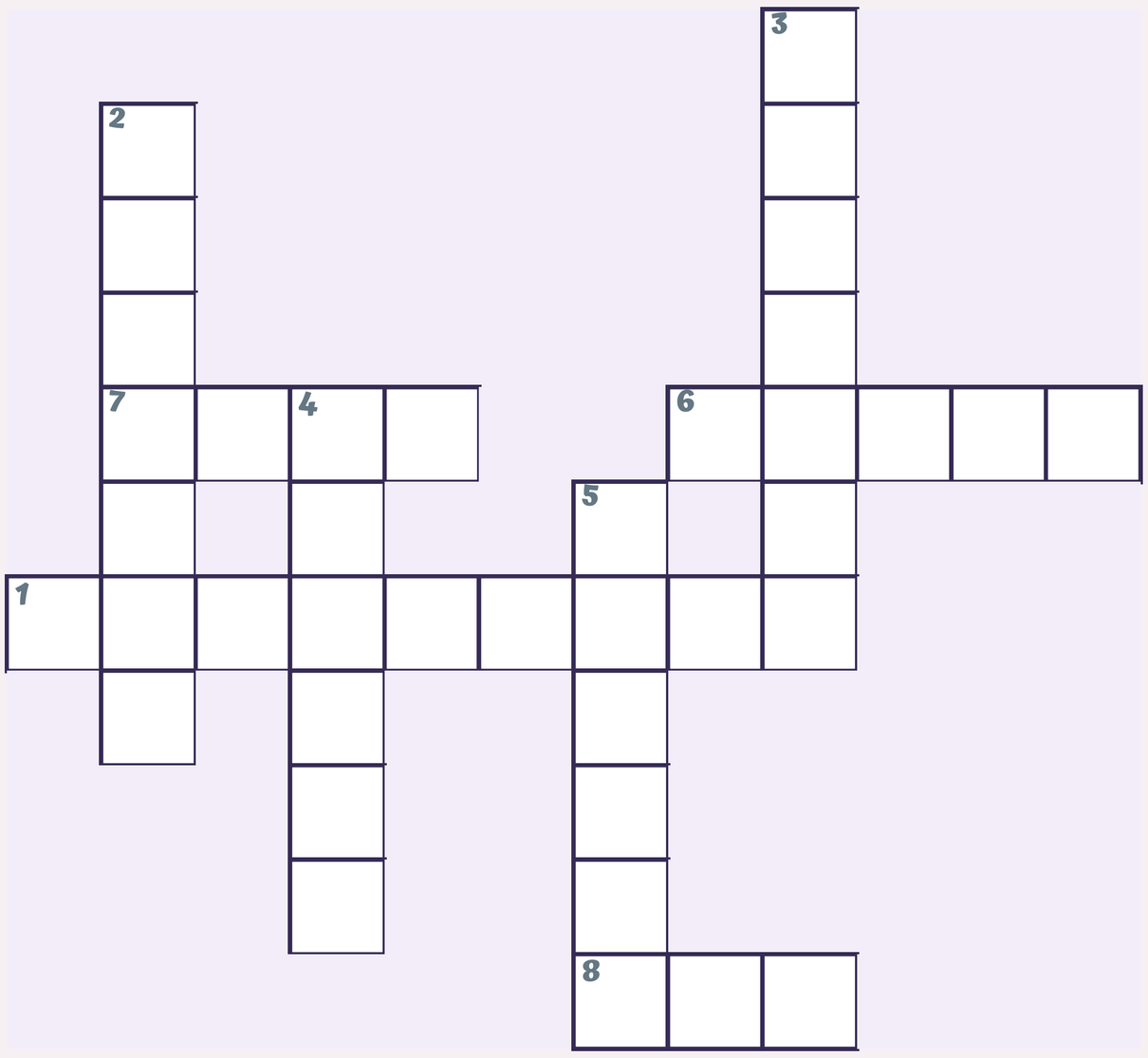
4. Historisk krydsord

Brug ledetråde til at finde de rigtige ord.

OPGAVEN **Læs ledetrådene. Skriv svarene i felterne. Brug krydsende bogstaver som hjælp.**

DET ØVER DU Du øver ordforråd, stavning og betydning.

Læs ledetrådene. Skriv svarene i felterne. Ordene deler nogle bogstaver.

1. VANDRET Højtiden hedder …

2. LODRET Orange frugt, der ofte bliver til en lygte

3. LODRET Navnet på en gammel keltisk højtid.

4. LODRET Et land, som forbindes med flere af de ældre skikke.

5. LODRET Folkegruppe fra Irland og Storbritannien.

6. VANDRET Noget, der kan skjule en del af ansigtet

7. VANDRET En vane eller tradition.

8. VANDRET Rodfrugt, som blev brugt til lygter før græskarret

Vælg ét svar. Skriv en ny sætning med ordet.

© Idekassen ApS

5. Navneord i historien

Find navneord, og arbejd med ental og flertal.

OPGAVEN **Læs teksten. Find otte navneord. Skriv derefter tre ord i flertal og svar på C.**

DET ØVER DU Du øver navneord, tal og egennavne.

På en mørk oktoberaften gik en familie gennem landsbyen. Maja bar en maske, og hendes far holdt en lygte. På torvet fortalte en historiker om Irland, gamle skikke og lygter af roer. Ved siden af bålet stod et bord med billeder, kort og en gammel bog. Familien lyttede til historien. Bagefter skrev Maja nye ord i sin notesbog, mens hendes lillebror tegnede et græskar med skarpe tænder.

A. Find otte navneord i teksten. Skriv dem i felterne.

B. Skriv ental og flertal.

en maske	flere
en lygte	flere
en skik	flere

C. Hvorfor begynder Irland og Maja med stort bogstav?

© Idekassen ApS

6. Udsagnsord før og nu

Se forskel på datid og nutid.

OPGAVEN **Læs teksten. Find udsagnsordene. Skriv de tre sætninger om fra datid til nutid.**

DET ØVER DU Du øver udsagnsord og tider.

I 1800-tallet rejste mange irere og skotter over Atlanterhavet. De forlod deres hjem og tog fortællinger og skikke med sig. I Nordamerika fandt de store græskar på markerne. Græskarrene var lettere at udhule end roer. Familier skar ansigter i dem, satte lys indeni og stillede lygterne ved døren. På den måde ændrede en ældre skik form på et nyt sted.

A. Sæt streg under udsagnsordene i teksten.

B. Skriv sætningerne i nutid.

De tog fortællinger med sig.

De fandt store græskar.

De skar ansigter i dem.

SPROG-TJEK **Nutid viser, at noget sker nu. Datid viser, at noget skete før.**

© Idekassen ApS

7. Gør teksten læsbar

Brug stort bogstav og punktum.

OPGAVEN **Læs teksten. Skriv den igen med stort bogstav og punktum.**

DET ØVER DU Du øver tegnsætning og tydelige sætninger.

halloween har ændret sig gennem lang tid i irland lavede nogle familier lygter af roer og satte lys i dem senere tog udvandrere skikken med til usa der var store græskar lettere at finde og udhule i dag bliver både roer og græskar brugt som lygter

A. Skriv teksten igen. Brug stort bogstav og punktum.

TEGN-TJEK **Har alle sætninger stort bogstav og punktum?**

© Idekassen ApS

8. Byg sammensatte ord

Sæt orddele sammen, og forklar betydningen.

OPGAVEN **Forbind orddele, der passer sammen. Skriv de seks ord. Forklar til sidst ét ord.**

DET ØVER DU Du øver sammensatte ord og præcise forklaringer.

A. Sæt streg så der dannes sammensatte ord.

græskar	lygte
halloween	aften
vinter	mørke
fest	dragt
allehelgens	fest
ånde	lig

B. Skriv de seks sammensatte ord.

C. Vælg ét af ordene. Forklar det uden at bruge selve ordet.

© Idekassen ApS

9. Hvor kommer ordet Halloween fra?

Læs om et ords historie og betydning.

OPGAVEN **Læs teksten. Sæt kryds ved A-C. Forklar derefter, hvordan navnet opstod.**

DET ØVER DU Du øver ordhistorie og læsning i sammenhæng.

Ordet Halloween kommer fra det engelske navn All Hallows' Eve. Hallow er et gammelt ord for en hellig person. Eve betyder aftenen før en særlig dag. Navnet pegede altså på aftenen før allehelgen. Når mennesker bruger et navn gennem lang tid, kan det ændre form. All Hallows' Eve blev først til Hallowe'en og senere til Halloween. Navnet har en kirkelig baggrund. Men den moderne fest har også skikke fra andre tider og steder. Ordets historie viser derfor, hvordan flere traditioner kan mødes og blive til noget nyt.

A. Hvad betyder hallow?

- ☐ kirke
- ☐ en hellig person
- ☐ et bål

B. Hvad henviste All Hallows' Eve til?

- ☐ aftenen før Allehelgensdag
- ☐ den første vinterdag
- ☐ en amerikansk fest

C. Hvorfor ændrede udtrykket form?

- ☐ Det blev brugt gennem lang tid.
- ☐ Det blev oversat til latin.
- ☐ Det stod kun i én bog.

D. Skriv med egne ord, hvordan navnet Halloween opstod.

© Idekassen ApS

10. Fra roe til græskar

Find årsager og en hovedpointe.

OPGAVEN **Læs teksten. Besvar A-C. Brug fordi eller derfor i mindst ét svar.**

DET ØVER DU Du øver årsag, virkning og hovedindhold.

I Irland og Skotland lavede nogle mennesker lygter af roer. De skar et ansigt i roen og satte et lys indeni. Lygten kunne indgå i fortællinger om den omvandrende Jack. Da mange irere rejste til Nordamerika i 1800-tallet, mødte de store græskar. Græskar var lettere at udhule end roer, og der var god plads til et lys. Derfor blev græskarlygten efterhånden et stærkt symbol på Halloween. Nogle familier fortsatte dog med at bruge roer. I dag kan man stadig se begge slags lygter ved museer og historiske arrangementer. Historien viser, at en tradition kan ændre materiale og udseende, når den flytter til et nyt sted. Den gamle idé lever videre, men den får en ny form.

A. Hvor blev der lavet lygter af roer?

B. Nævn to grunde til, at græskar blev populære.

C. Hvilken hovedpointe har tekstens sidste sætning?

ÅRSAG ! Brug fordi eller derfor i mindst ét svar.

© Idekassen ApS

11. Vælg den bedste overskrift

Find hovedideen i hvert afsnit.

OPGAVEN **Læs ét afsnit ad gangen. Sæt kryds ved den overskrift, der dækker hele afsnittet.**

DET ØVER DU Du øver at finde hovedideen.

1 Samhain markerede overgangen til vinter i keltiske samfund. Bål og fortællinger spillede en vigtig rolle.

- ☐ Græskar i butikker
- ☐ En gammel vinterhøjtid
- ☐ En moderne film

2 I 1800-tallet tog irske og skotske udvandrere skikke med over Atlanterhavet.

- ☐ Sådan dyrkes roer
- ☐ En dag i Danmark
- ☐ Traditioner rejser

3 I USA blev udklædning, slikrunder og græskarlygter meget synlige i 1900-tallet.

- ☐ Den kristne kalender
- ☐ Halloween bliver folkelig
- ☐ En stille landsby

HOVEDIDÉ **En god overskrift dækker det vigtigste i hele afsnittet.**

© Idekassen ApS

12. Fakta, mening, forklaring eller fremtid?

Skeln mellem fire typer udsagn.

OPGAVEN **Læs teksten og sæt ét kryds i hver række. Find til sidst ord, der viser fremtid.**

DET ØVER DU Du øver at kende forskel på udsagnstyper.

Et museum viser seks lygter fra forskellige tider. Den ældste lygte er lavet af en roe. En gæst mener, at den ser mest uhyggelig ud. Museet forklarer, at græskar var lettere at udhule, og derfor ændrede materialet sig. En medarbejder viser også et gammelt fotografi af en familie med roelygter. Hun fortæller, at billedet er taget i Irland. En anden gæst synes, at græskarlygterne ser venligere ud. Næste år vil museet låne en stor græskarlygte fra USA til en ny udstilling.

Museet viser seks lygter.	☐ Fakta	☐ Mening	☐ Forklaring	☐ Fremtid
Roelygten ser mest uhyggelig ud.	☐ Fakta	☐ Mening	☐ Forklaring	☐ Fremtid
Materialet ændrede sig, fordi græskar var lettere at udhule.	☐ Fakta	☐ Mening	☐ Forklaring	☐ Fremtid
Museet vil låne en lygte næste år.	☐ Fakta	☐ Mening	☐ Forklaring	☐ Fremtid

Skriv ét ord eller udtryk fra teksten, der hjalp dig med at finde fremtid.

_____

_____

© Idekassen ApS

13. Sammenlign to kilder

Vurdér afsender, dato og dokumentation.

OPGAVEN **Læs kilde A og B. Besvar A-C. Brug konkrete tegn fra kilderne i din begrundelse.**

DET ØVER DU Du øver kildekritik og tekstbeviser.

KILDE A

MUSEUMSTEKST 2025

I Irland blev lygter tidligere skåret i roer. I Nordamerika blev græskar et praktisk alternativ, fordi de var større og lettere at udhule.

KILDE B

ANONYMT OPSLAG PÅ INTERNETTET

Halloween begyndte i USA, og man har altid brugt græskar. Det ved alle.

A. Hvilken kilde har en tydelig afsender og dato?

B. Hvilken påstand i kilde B bliver modsagt af kilde A?

C. Hvilken kilde vil du stole mest på? Begrund med to tegn.

KILDE-TJEK *Se efter afsender, dato, formål og dokumentation.*

© Idekassen ApS

14. Traditionen rejser

Sammenlign Halloween tre steder.

OPGAVEN **Læs alle tre bokse. Svar på A og B med oplysninger fra mindst to bokse.**

DET ØVER DU Du øver at sammenligne og samle oplysninger.

IRLAND OG SKOTLAND

Ældre fortællinger beskriver lygter af roer og skikke omkring vinterens begyndelse.

USA

I 1900-tallet blev græskarlygter, udklædning og slikrunder meget udbredt.

DANMARK

Halloween er især blevet synlig i nyere tid gennem butikker, medier, skoler og fritidsaktiviteter.

A. Skriv én forskel mellem den ældre og den nyere tradition.

B. Skriv, hvordan Halloween er blevet mere synlig.

© Idekassen ApS

15. Fra skik til slikrunde

Find nøgleord, og skriv et kort resumé.

OPGAVEN **Læs teksten. Skriv fem nøgleord. Skriv derefter et resumé på højst fire sætninger.**

DET ØVER DU Du øver at udvælge hovedindhold og skrive med egne ord.

At gå fra dør til dør har rødder i flere ældre skikke. I dele af Europa gik mennesker rundt ved højtider og bad om mad eller gav en sang, en bøn eller en lille optræden. I Nordamerika blev Halloween-fester populære i begyndelsen af 1900-tallet. Børn begyndte også at gå i grupper fra hus til hus. Udtrykket trick or treat blev kendt i 1920'erne og 1930'erne. Efter Anden Verdenskrig blev slik lettere at købe, og skikken voksede. I dag kan turen se forskellig ud. Nogle steder banker børn kun på døre med lys eller pynt. Andre steder foregår aktiviteten i butikker, boligområder eller ved fælles arrangementer. Skikken har altså både ældre rødder og en moderne form. Den har forandret sig, fordi mennesker er flyttet, og fordi nye varer, film og fælles arrangementer er kommet til. Alligevel er idéen om at gå fra dør til dør stadig let at genkende.

A. Skriv fem nøgleord.

B. Skriv et resumé på højst fire sætninger. Brug dine nøgleord.

RESUMÉ-TJEK **Har du kun taget det vigtigste med og skrevet med egne ord?**

© Idekassen ApS

16. En historisk dagbog

Skeln mellem historiske oplysninger og personlige tanker.

OPGAVEN **Læs dagbogen. Besvar A-C med tekstens oplysninger og din viden.**

DET ØVER DU Du øver genre, inferens og historisk forståelse.

30. oktober 1892

I dag hjalp jeg mor med at udhule en stor roe. Hun sagde, at familien gjorde det hjemme i Irland. Her i Boston har naboen fundet et græskar, som er meget lettere at skære i. I morgen vil vi tage masker på til festen i forsamlingshuset. Jeg glæder mig mest til historierne. Måske fortæller hr. Kelly igen om den listige Jack og hans lygte. Min søster har syet en sort kappe af et gammelt tæppe. Far siger, at skikkene minder ham om hans barndom, men at meget også er anderledes her. Jeg vil skrive det hele ned, når festen er slut.

Teksten er opdigtet, men bygger på historiske oplysninger.

A. Hvilke to oplysninger kan passe med historien om Halloween?

B. Hvilken oplysning viser, at familien er flyttet?

C. Hvad kan vi kun vide om fortælleren, fordi teksten er en dagbog?

GENRE-TJEK En dagbog viser en persons oplevelser og tanker.

© Idekassen ApS

17. Halloween og allehelgensaften

Læs om forskellen mellem to traditioner i Danmark.

OPGAVEN **Læs begge tekster. Svar på A og B med oplysninger fra teksterne.**

DET ØVER DU Du øver at sammenligne tekster og forklare forskelle.

De to aftener ligger tæt på hinanden, men de har ikke samme formål.

HALLOWEEN

Halloween er den 31. oktober. Mange børn i Danmark klæder sig ud, skærer lygter i græskar og går rundt efter slik. Den fest, vi kender i dag, er især blevet spredt af film, tv, butikker og sociale medier. Navnet kommer fra All Hallows' Eve. Det betyder aftenen før allehelgen. I Danmark er Halloween dog ikke en kirkelig dag. For de fleste er det en sjov og uhyggelig fest.

ALLEHELGENSAFTEN I DANMARK

Allehelgensaften falder dagen før allehelgenes dag og ikke på en fast dato. I Folkekirken holder man allehelgen den første søndag i november. I mange kirker mindes man mennesker, der er døde. Navne kan blive læst højt, og der bliver tændt lys. Stemningen er ofte rolig og eftertænksom. Fokus er ikke på slik og udklædning, men på minder, savn og fællesskab.

A. Skriv én forskel på de to traditioners formål.

B. Skriv én ting, de har tilfælles.

© Idekassen ApS

18. Allehelgensaften i Danmark

Arbejd videre med tekstens fakta og ord.

OPGAVEN **Læs teksten. Løs A-C. Brug tekstens oplysninger i dine svar.**

DET ØVER DU Du øver læseforståelse, ordklasser og forklaring.

Allehelgensaften falder dagen før allehelgenes dag og ikke på en fast dato. I Folkekirken holder man allehelgen den første søndag i november. I mange kirker mindes man dem, der er døde i årets løb. Præsten kan læse deres navne højt, mens lys brænder. Nogle familier besøger også en grav og sætter et lys. Allehelgen handler om at huske dem, man savner. Man kan dele sin sorg med andre. Derfor er stemningen ofte rolig og fuld af respekt. Navnet Halloween betyder aftenen før allehelgen. Men den moderne fest og kirkens markering er to forskellige traditioner.

A. Sæt kryds ved sandt eller falsk.

Allehelgensaften ligger altid den 31. oktober.	☐ Sandt	☐ Falsk
Nogle kirker læser navne på afdøde højt.	☐ Sandt	☐ Falsk
Aftenen handler om fest og sjov	☐ Sandt	☐ Falsk

B. Find fire navneord og to udsagnsord i teksten.

Navneord:

Udsagnsord:

C. Forklar med 2-3 sætninger, hvordan allehelgen adskiller sig fra Halloween.

© Idekassen ApS